Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: BErgen 4-0807, 4-0237
Телеф. УНС: BErgen 4-1016

РІК LX. Ч. 122. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 13-го ТРАВНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 122. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, MAY 13, 1952. VOL. LX.

СПРАВА ЗАХОПЛЕННЯ СТАЛЕВАРЕНЬ У ВЕРХОВНОМУ СУДІ

Вашингтон. — У понеділок вполудне зійшлися дев'ять членів Верховного Суду Злучених Держав для вирішення конституційного питання, чи президент Злучених Держав має право захоплювати приватну власність, виправдуючи своє ділання необхідністю, з уваги на положення країни. Ця справа опинилася у Верховному Суді внаслідок відклику сталевих промисловців від вирішення федерального Апеляційного Суду, який признав правним захоплення сталевої промисловости президентом 8 квітня, щоб недопустити до страйку у сталеварнях 650,000 робітників, зорганізованих в профспілці Юнайтед Стілворкерс. Верховний Суд переводить переслухання обидвох сторін у спорі, тобто адвокатів уряду Злучених Держав, якими являються урядовці департаменту справедливости під проводом 62-річного діючого генерального прокурора Филипа Б. Перлмана і адвокатів сталевої промисловости, на чолі яких стоїть знавець конституційних справ 72-річний Джан В. Дейвіс, що був кандидатом на президента ЗДА в кампанії в 1924 р. Обидві сторони мають визначених по дві з половиною години на з'ясування своїх поглядів і виявлення аргументів для їх оборони, а потім по одній годині на відповідь на аргументацію противної сторони.

Крім сталевої промисловости, буде ще додатково вирішувана справа конституційности захоплення урядом залізничних підприємств, яку зголосили залізничі юнії, а яку Верховний Суд згодився перевірити при нагоді вирішування справи сталеварень. Як ясі виглядає, переслухання триватиме до вівтірка вечора, після чого сууд візьме до застанови всі аргументи і дасть своє рішення впродовж двох тижнів. Одначе може статися і таке, що вирішення не буде проголошене негайно, щоб дати судові нагоду опрацювати правну підставу вирішення і покликанням на обставини і історичні прецеденси в минулому. Спір над конституційністю захоплювання сталевої промисловости являється першим важливим конституційним спором від часу вирішення Верховного Суду в користь уряду права знести золоту валюту, як підставу оцінювання зобов'язань ЗДА, за президента Франкліна Д. Рузвелта в 1935 р. Переслуханню у Верховному Суді прислухуються знавці права і конгресмени.

Конвенція сталеварників у Филаделфії

Филаделфія. — Головна частина з 3,000 делегатів юнії сталеварників, п р и належної до Конгресу Індустріяльних Організацій, приїхала вже до цього міста на наради конвенції. Конвенція має на меті застановитися над поведінкою й одобренням заряджень керівництва юнії під час спору з сталевими підприємствами. Велика юнійна комісія вже признала за доцільні зарядження предсідника юнії Филипа Моррея. Замітне, що конвенція скликана на цей самий день, коли у столиці відбувається п е р е с л ухання перед Верховним Судом конституційного спору між урядом і сталевою промисловістю, спричиненого страйку сталеварників. Делегати представляють біля 1,100,000 робітників, зорганізованих у 2,200 стейтських і канадських відділах. З промовами виступають на чотироденній конвенції: предсідник Моррей, віцепрезидент ЗДА Албен В. Барклі, секретар праці Моріс Тобін і сен. Гюберт Г. Гомфрі, демократ з стейту Міннесота.

Обвинувачують шкіпера у катастрофі корабля „Гобсон"

Байони, Н. Дж. — Один з членів залоги, яким пощастило вирятуватися після катастрофи винищувача мін „Гобсона", зголосив тут перед морсько-військовою в л а дою свої погляди на причини катастрофи, що її спричинником, був би шкіпер корабля лейт.-командор Вилієм Тірні. Цю заяву зложив найстаршій з оцілілих старшин корабля лейт. В. Гефер. Він каже, що шкіпер корабля, не звертаючи уваги на попередження, зарядив зміну поклаження, довідного курсу корабля, що призвело до зудару „Гобсона" з літаконосцем. Причиною постанови командора щодо зміни курсу корабля, було мовбиве розпорядження, що надійшло за день перед катастофою і що було зв'язане з маневруванням — поверненням від наміченого курсу. Припущення це висловлене не в категоричній формі й залежне від дальших подробиць, що їх можуть виявити члени залоги „Гобсона" та морсько-військова влада. Проте напевно вже стверджено, що старшини „Гобсона" своєчасно попереджували свого командора про небезпеку, яка грозить їхньому кораблеві.

ВИПРОБОВАНО РІМІФОН І НИДРАЗІД ЯК ЛІКИ ПРОТИ ТУБЕРКУЛЬОЗИ

Ню Йорк. — З міського шпиталю Сі Вю Госпітал на Статен Айленд вийшла вилікувана 45-річна жінка, як перша пацієнтка, що піддалася під лікування новим протисухітничим ліком, що його виробляє аптечне підприємство Гофман Ла Рош під назвою Ріміфон, а підприємство Е. Р. Сквіб енд Сонс під назвою Нидразід. У цьому шпиталі вживають для лікування туберкулічних пацієнтів ще іншого ліку, звісного під іменем Марсілід, що його виробляє теж Гофман Ла Рош.

Жінка, що вийшла вилікувана, це Вероніка Галл. Вона одна з дев'ятєсти двох пацієнтів, що добровільно зголосилися піддатися під досвід з новим ліком після того, як усі попередні ліки, включаючи й стрептомисину та пара-аміносалісалік кваc не могли побороти бацилів у її легенях. Перед нею вийшло вже із згаданого шпиталю пів тузина пацієнтів з великими полекшами в недузі. Одначе пані Галл це перша пацієнтка, яку відпущено з повним запевненням самого шпиталю. Вона прийшла була до шпиталю в липні 1950 р. Упродовж 2-3 тижнів мають випустити в повнім здоров'ю ще дальших 5-6 пацієнтів, що піддалися під досвід рівночасно минулого червня, а які виявили були гірше послаблення легенів ніж пані Галл. Керівництво шпиталю твердить, що хворі, якщо навіть вийдуть вповні здорові після заживання нового антитуберкулічного ліку, то мусітимуть ще й далі піддаватися під досліди в лікарні. Досі не виявилось, щоб у котрогось хворих, що їх пописали в шпиталі, в яких вже не відзискують ті частини легенів, що їх понищили бацилі заки приїшло ділання нового ліку. Один вмираючий пацієнт, який почав заживати новий лік, врятував своє життя, хоч одна легеня була знищена.

МОСКВА ПОГРОЖУЄ ВІЙНОЮ У ЗВ'ЯЗКУ З ЗАХІДНО-НІМЕЦЬКИМ ДОГОВОРОМ

Москва. Місцеві урядові „Ізвєстія" і партійна „Правда", а за ними унісоном й ціла совєтська преса почали гостру кампанію проти планованого мирового контракту між Західною Німеччиною та західними аліянтами, погрожуючи, що цей договір можевтягнути Німеччину в „круттіх нової війни". Есі совєтські газети, на очевидне замовлення „згори", підкреслюють в редакційних статтях два головні пункти: перше — що контрактовий договір із західними аліянтами загрожує новою війною, та друге — що треба поробити всі можливі заходи для переведення всенімецьких виборів, об'єднання Німеччини та підписання мирового договору з нею, і тим самим відкликання з німецької території всіх окупаційних військ. Частина совєтських газет підкреслює, що совєтський уряд робить всі можливі заходи, щоб не допустити до підписання західно-німецького контракту і тим самим, мовляв, відвернути загрозу нової війни. Майже всі газети з виразною тенденцією підкреслюють заяву маріонеткового східно-німецького прем'єра Гротеволя, що західно-німецький мировий контрак означатиме німецьку „громадянську війну", що може стати причиною нової світової війни. „Правда" зі свого боку твердить, що як довго Німеччина буде поділена на східну і західну, так довго існуватиме загроза нової війни. Цей наглий крик совєтської преси з'язується з намаганням совєтського уряду не допустити до підписання західно-німецького контракту, що мало б наступити вже коло 20-го цього місяця.

Австрійський канцлер проти сепаратного миру з заходом

Ню Йорк. — Канцлер Австрії, д-р Леопольд Фігль, який приїхав у відвідини літаком до Злучених Держав, сказав, у розмові з кореспондентами, що він противиться заключенню сепаратного миру Австрії з Західними державами, бо це спричинило б поділ Австрії. На випадок заключення сепаратного миру, каже Фігль, половина населення Австрії опинилась би під московським пануванням тому, що воно зосереджене у східній зоні Відня. Саме цю справу хоче обговорити канцлер з верховними урядовцями у Вашингтоні, куди він виїхав у понеділок. З ним приїхала його жінка. Приїхавши до Ню Йорку, він зупинився в готелі Плаза. В розмові з репортерами він виявив погляд, що „невтралізм" це не проблема Австрії одначе більшість австрійців бажали б собі жити в мирі, як з Заходом, так і Сходом. Коли його запиталися, як найкраще можуть американці помогти Австрії, він сказав, що своїм впливом за об'єднання Австрії.

Ню Йорк вимагає три мільйони на цивільну оборону

Ню Йорк. — Місто Ню Йорк може бути знищене одним нападом низки літаків з атомовими бомбами на випадок вибуху війни, як це стверджує директор цивільної оборони Артур В. Валандер. Одначе нещастя можна відвернути або зменшити, коли місто матиме всі винаходи для попереджувального повідомлення про наближаючого ворога. На організацію цивільної оборони й несення рятунку на випадок нападу місто потребує $3,283,392, які на ділі, місто вже видало, а тепер вимагає від стейту й федерального уряду частинного звороту видатків. Фонди вживаються на вишкіл рятункового й допоміжного персоналу, готового в кожній хвилині до діяння. Досі відбулося кілька вправ з удаваним нападом ворога, а дальші вправи відкладені до 17 вересня. Готовість полягає теж у спроможності переведення виселення міста на випадок необхідности.

Китайські студенти також не бажають вертатись „на родину"

Ню Йорк. — В особливо тяжкому моральному і матеріяльному положенні опинились шість тисяч китайських студентів та свіже закінчивших вищі школи в ЗДА. Переважаюча більшість серед них заявили, що вони не бажають вертатись до Китаю, де тепер влада знаходиться в руках комуністів. Ця їхня постанова виявляє їхнє ворожє до комунізму наставлення, бо вони через те відкидають можливість добре влаштуватись. З їхньої батьківщини увесь час повторюються предложення вертатись, пов'язані з обітницями отримання добре платних становищ у різних фахах і ділянках знання, що їх вони здобули під час студій у вищих школах Америки.

Концерт Вадима Кіпи одушевляє публіку

Ню Йорк. — Фортепіяновий концерт Вадима Кіпи, влаштований минулої суботи в залі школи Вашінгтона Ірвінга стараннями 457-го відділу Українського Народного Союзу, до тої міри одушевив зібрану публіку, що вона невмовкаючими оплесками довела не пускала піяніста зі сцени, заставляючи його до все нових надтакків. „Фортепіян співає в руках Кіпи", „це справжній віртуоз" і т.п. заваги по адресі піяніста можна було почути від звичайних слухачів і від знавців музики, що ділкі були схвильовані до сліз. В програмі концерту були твори Глука, Бетговена, Чайковського, Косенка, Шопена і Ліста. Після концерту публіка з признанням говорила про працю відділу УНСоюзу, що влаштував цей концерт та висловлювала переконання, що наші громадські установи зробили б велику прислугу українській культурі й українській справі, якщо б допомогли п. Кіпі виступити з власним концертом там, де він належить: в Тавн Гол, або Карнегі Гол.

ЗВІЛЬНЕНИЙ З ПОЛОНУ В ПОЛОНЕНИХ

Ген. Френсіс Т. Додд, комендант табору полонених на острові Кодже, що був схоплений комуністичними полоненими минулої суботи і звільнений щойно в суботу, сердечно стискає руку заступникові шефа штабу Восьмої Армії, ген. Чарлзові Кристенберові, виходячи з літака в Сеулі, куди він приїхав, щоб дати звіт із випадку. Відмовляючись від публічних виявлень бюдь-яких подробиць його схоплення і звільнення, ген. Додд тільки заявив, що комуністи поводились з ним „чемно, уважно і гідно" та що „ситуація на Кодже є нормальна.

Світова продукція осягнула вершок у 1951 році

Об'єднані Нації, Н. Й.—Дня 13 травня ц .р. мають зачатися наради Господарської і Соціяльної Ради про О. Н. і з цієї нагоди оголошено звіт про світову продукцію, який виказує, що невійськова продукція товарів досягла найвищого рівня в 1951 році, а господарські чинники побоювалися, що вона зменшиться в зв'язку із збільшеною військовою продукцією. Але військова продукція не могла в минулому році виконати своїх плянів. На поточний 1952 рік економісти передбачують дальший зріст невійськової продукції і при цьому твердять, що можна буде заспокоїти також військові потреби. Господарські кола при ОН твердять, що як би вдалося „зменшити міжнародне напруження в світі і обмежити воєнну продукцію, то легко можна б знайти нагоду до піднесення життєвої стопи в господарсько розвинених як і недорозвинених країнах". Вивіз мануфактури зріс на 30 відсотків, а ціни зросли на 45 відсотків. Багато промислових країн зредукували свій торговельний дефіцит у 1951 році. Недорозвинені країни не змогли закуповувати всіх товарів, що їм пропонували набути в минулому році, хоч раніше вони боялися, що їм забракне товарів у зв'язку із збільшеним воєнним промислом.

Комуністичні заворушення в Ессен

Бонн, Німеччина. — Комуністи в Західній Німеччині згідно з наказом із Сходу протестують проти контрактового договору Західної Німеччини з Західними Союзниками та скликали три віча: в Гамбурзі, Кільо і Ессені. До Ессену з'їхалося 30,000 комуністичної молоді, щоб у самому серці промислової рурської округи бешкетувати проти уряду канцлера д-ра Аденауера. Поліція візвала товпу розійтися, але молодь, узброєна пістолетами, зачала стріляти до поліції та кидати камінням і цеглами. В заворушеннях вбито одну особу, а дві особи важко поранено; були поранені і між поліцією. Молодь належить до нелегальної молодецької організації „Вільна Німецька Молодь", що тепер діє в Західній Німеччині під назвою „Молодої Генерації". Про можливість громадянської війни заговорила нагло московська преса саме тепер, коли має бути підписаний мировий контрактовий договір Німеччини з Заходом і коли Німеччина мала б творити нову західно-німецьку армію згідно з цим договором. Комуністи з'їхалися до Ессену, бо там відбувалася релігійна урочистість з нагоди тисячерічного існування цього міста. Поліція арештувала 139 комуністів, з яких 25 стане перед судом за заколот у публічному спокою.

МекКлей взиває Совєти, щоб звільнили німецьких полонених

Берикастел, Німеччина. — Американський Високий Комісар для Німеччини, Мек Клой, ромовляв на відкритті нової торговельної школи і заявив, що коли Совєти бажають довести, що вони щиро хочуть об'єднання Німеччини, то нехай негайно звільнять усіх німецьких полонених і тих усіх політичних в'язнів, яких тримають у концентраційних таборах і в'язницях Східної Німеччини. Цю заяву Мек Клоя уважається відповіддю на домагання німецьких соціялістів, щоб зараз розпочати переговори з Совєтами в справі об'єднання Німеччини. МекКлой підкреслив, що „переговори з Совєтами, важкі, вони призводять тільки до страти часу та приносять розчарування". Крім звільнення полонених і політичних в'язнів домагається американський Високий Комісар, щоб Совєти „виказали більше щирости фактами,а не пропагандою", і дозволили на необмежений довіз часописів з Західної Німеччини до Східного Берліну та Східної Німеччини.

Над містом Сіятл вибух метеор

Сіятл, у стейті Вашингтон. — Велетенський метеор пролетів понад західною частиною стейту Вашингтон і вибухнув з велетенським лоскотом над містом Сіятл. Це сталось в год. 1.30 пополночі в неділю. Вибух освітлив небозвід, потрясаючи дверима й вікнами й викликуючи жах між населенням. Після появи світла прийшла черга на лоскіт, який ще гірше потряс нервами людей, що мали нагоду бути свідками рідкісного явища. Прибережна сторожа оцінює, що метеор вибух у височині 2,000—8,000 стіп.

ГЕН. РІДЖВЕЙ В ДОРОЗІ ДО ЕВРОПИ
ГЕН. КЛАРК ПЕРЕБРАВ КОМАНДУВАННЯ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

Токіо. — Ген. Метью Ріджвей, вояк і диплома, передав в понеділок рано перебране свого часу від ген. Доглеса Мек Артура головне командування аліянтськими збройними силами на Далекому Сході ген. Маркові Кларкові і сам відлетів літаком до Вашингтону, звідки виїде до Европи, щоб перебрати головну команду аліянтських збройних сил на тому континенті від ген. Двайта Айзенгавера. На аеродромі в Токіо ген. Ріджвея прощали його дотеперішні співробітники зі своїм новим шефом, ген. Кларком на чолі. У Вашингтоні ген. Ріджвей зупиниться кілька днів та відбуде конференцію з президентом Труманом. Після приїзду ген. Ріджвея до Европи, ген. Двайт Айзенгавер передасть йому головне командування збройними силами країн Північно-Атлантійського Пакту і сам вернеться до Злучених Держав, щоб взяти участь в кампанії для іменування його республіканським кандидатом на президента країни.

Таємниця навколо схоплення і звільнення ген. Додда

Корея. — Аліянтська головна квартира в Кореї держить у повній таємниці обставини схоплення і опісля звільнення ген. Френсіса Т. Додда комуністичними полоненими в очолюваному ним таборі полонених на острові Кодже. Ген. Додд був схоплений полоненими північними корейцями минулої середи та затриманий як закладник до суботи. Його звільнено після того, як командант аліянтських збройних сил в Кореї, ген. Джеймс Ван Фліт, загрозив вжиттям сили та наказав побробити до цього відповідну підготовку. Кореспонденти, які відвідали цей табір на острові Кодже, в якому находиться коло 80.000 комуністичних полонених, стверджують, що на острові сконцентровано щонайменше 20 танків та відповідні інші сили, готові до використання. Від часу звільнення ген. Додда, головна квартира не подала жадних вісток в тій справі, заявляючи тільки, що ці інформації будуть подані до загального відома після того, як буде переведене відповідне слідство. Тому теж не відомо на яких умовинах червоні полонені звільнили ген. Додда. Повідомлено тільки, що аліянти запевнили полоненим повне респектування постанов Женевської конвенції в поведінці до та у відношенні до них. В понеділок острів Кодже та приміщений на ньому табір полонених відвідав ген. Ван Фліт, але й він відмовився від будь-яких вияснень на тему схоплення і звільнення ген. Додда. Загально вважається, що ген. Ван Фліт дістав наказ з Токіо або прямо з Вашингтону, щоб всі вістки відносно схоплення ген. Додда держати в таємниці аж до дальшого виєснення. Після звільнення ген. Додда проголошено комунікат про його звільнення і при цьому подано, що він здав особистий звіт про своє схоплення ген. Ван Флітові.

Червоні перестерігають перед вжиттям сили проти полонених

Токіо. — Комуно-китайська радіовисильня в Пейпіні повідомила, що комуністична делегація на переговорах в Панмунджом перестерегла аліянтів перед евентуальним вжиттям сили проти комуністичних полонених на острові Кодже, які були схопили і опісля звільнили ген. Додда. З аліянтського боку поінформовано, що комуністична делегація теж цим разом використала цю конференцію для своєї пропаганди. Аліянти домагалися, щоб комуністи перервали свої пропагандивні промови і забрали становище до обговорюваних справ відносно перемир'я, або щоб перервати дальші розмови. Червоні домагалися, щоб конференція продовжувалася чергового дня і аліянти на це погодилися.

Історики виправляють шкільні підручники

Бонн, Німеччина. — У Брунсвіку в Німеччині розпочався Міжнародній З'їзд Істориків, що має тривати десять днів. У З'їзді беруть участь такі країни: ЗДА, Британія, Франція, Австрія, Бельгія, Данія, Італія, Греція і Норвегія. На з'їзді мають розглянути підручники до навчання історії в окремих країнах та старатимуться усунути всякі викривлення та спотворення історичної правди, які виросли на ґрунті національного погляду на історію окремих країн. Американські історики знайшли в німецьких історичних підручниках невірний погляд на ЗДА, який уважає ЗДА великою матеріялістичною країною, якої населення не має культурних ознак. Проти цього протестують американські представники, а німецькі історики нарікають, що в американських підручниках історії ігнорують „демократичні нахили" серед німців. Між американськими представниками на цьому з'їзді находяться: американський комісар на Баварію д-р Орон Дж. Гале, шеф культурного відділу при високім американськім комісарі Дж. Р. Купман, Ганс Кон з Гарвардського Університету та інші представники високих американських шкіл.

ТІТО ЗНОВУ ПЕРЕСТЕРІГАЄ АЛІЯНТІВ В СПРАВІ ТРІЄСТУ

Београд, Югославія. Маршал Тіто знову перестерігає західних аліянтів, що Югославія поробить „відповідні заходи", щоб „боронити себе" перед рішеннями Лондонської конференції в справі участи Італії в адміністрації аліянтської зони Трієсту. Тіто вважає, що Югославія впала жертвою „засідки" та що американські, британські і французькі представники на конференції в Лондоні, на якій і вирішено справу італійської участи в адміністрації аліянтської зони Трієсту, порушили постанови мирового договору з Італією. Він перестерігає, що Югославія цього не стерпить. Проте, Тіто не дав жадних точніших вияснень щодо „відповідних заходів", які він думає поробити для „оборони Югославії" перед рішенням аліянтської конференції в Лондоні. Він рівночасно обвинувачував італійський уряд, що він свідомо змагає до погіршення італійсько-югославських відносин. Ці самі закиди він робив теж Ватиканові, перестерігаючи католицьке духовенство Югославії, що коли воно не даватиме першенства інтересам власної країни перед інтересами Ватикану, то його вважатиметься чужою агентурою, з усіми консеквенціями цього.

СВОБОДА SVOBODA

український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Re-entry as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879 Pending.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПЕРЕД КОНҐРЕСОМ

Вже не цілих два місяці ділить нас від без сумніву найважливішої події в нашому громадському житті: Конґресу Американських Українців, що має відбутися в Ню Йорку, в готелі Статтлер, в днях від 4 до 6-го липня. Цей Конґрес, вже п'ятий з черги, матиме далекойдуче значення і наслідки не тільки для нашого внутрішнього американсько-українського життя, але й відповідний вплив на цілість української визвольної справи в міжнародній площині.

На це складається багато об'єктивних причин і обставин. Перш усього, Конґрес відбудеться в країні, яка грає провідну ролю в міжнародній політиці. Учасниками того Конґресу будуть громадяни цеї ж країни, або кандидати на громадян, що репрезентують велику, одномільйонову американсько-українську спільноту. Факт, що ця спільнота збільшена тепер тисячами новоприбулих з-поміж української політичної еміґрації з усіх українських етнографічних просторів має теж своє значення. Крім того, в Конґресі братимуть участь без сумніву теж особи, які впродовж останніх десятиріч в такій чи іншій формі мали цілком леґальні і повноправні повновласті заступати інтереси українського народу або його частини. Будуть теж такі, що відіграли важливу ролю в усіх ділянках українського життя і напевно не забракне таких, що зі зброєю в руках боролися за виявлені в Чартері Об'єднаних Націй високі принципи волі миру і народоправства, чи то під зоряними американськими прапорами, чи прапорами українських реґулярних або повстанських армій. Таким чином можна сміло твердити, що наради і рішення Конґресу Американських Українців становитимуть синтезу тих всіх ідеалів та інтересів, до здійснення яких змагає тепер вільний світ зі Злученими Державами на чолі.

Вже від деякого часу Український Конґресовий Комітет продовжує інтенсивну підготовку до Конґресу, що її веде окрема підготовча комісія. Вона, сама або за посередництвом поодиноких інших центральних організацій, продовжує заходи, щоб в Конґресі були направду заступлені найширші маси громадянства в усьому його зрізничкованні. Рівночасно ведеться інтенсивна підготовка програми Конґресу, доповідей на поодинокі найважливіші проблеми. УККомітет і його комісії підготовляють Конґрес, але рішати на ньому будуть представники громадянства.

Немає сумніву, що головними проблемами Конґресу будуть дві найосновніші справи: підготовка оборонних зусиль Америки та її союзників і допомога визвольним змаганням українського народу. Конґрес почнеться 4-го липня, власне в той день, коли американський нарід, складову частину якого творять американські українці, **обходить своє найбільше національне свято — День Незалежности, прославляючи кожного року ту історичну подію — проголошення Декларації Незалежности, завдяки якій колишня кольонія перемінилася в наймогутнішу країну світу, забезпечуючи своєму народові найбільший добробут і проґрес. Дух цеї Декларації Незалежности в світовому маштабі буде провідною думкою Конґресу Американських Українців.**

Конґрес мусітиме зайняти становище до цілої низки актуальних конкретних справ, від внутрішньої і закордонної політики Злучених Держав починаючи, а на поодиноких наших громадських проблемах кінчаючи. Об'єднаний фронт червоного і білого російського імперіялізму проти українства, відновлені польські імперіялістичні апетити на українську територію, проблеми практичної допомоги українському визвольному рухові та зв'язаним з цим акціям в Американському Конґресі, проблеми Походу Правди, психологічної стратегії, як теж наші внутршні справи: дальша і повна консолідація всіх українських сил в цій та інших країнах, проблеми нашої науки, нашої харататівної акції та багато-багато інших матимуть відповідну увагу на Конґресі.

Все це вимагає відповідної підготовки не тільки з боку УККомітету і його спеціяльних комісій, але й цілого нашого загалу. Важливо, щоб на Конґрес були вислані найкращі з-поміж нас, які гідно і відповідально заступали б і репрезентували б волю та бажання загалу. Важливо, щоб в цьому Конґресі була заступлена кожна наша громадська організація і група. Зокрема важливо, щоб в тому Конґресі взяли масову участь представники Українського Народного Союзу, з їх практикою відданої служби громаді і народові та з їх парляментарним досвідом і виробленням. Важливо теж, щоб голоси всіх представників на Конґресі були відповідно скріплені не тільки вплатою Національного Датку до УНФонду, але й щедрою пожертвою на цілі УКК з боку тих, що представників висилають.

П'ятий Конґрес Американських Українців це буде важлива подія в нашому житті і тому потрібно, щоб ми всі поставились до нього з найбільшою увагою.

Перевага двопартійної системи

Коли виборці з Злучених Державах підуть 4 листопада до виборчих урн, вони можуть бути певні в одному: дальший президент ЗДА буде або демократ або республіканець, бо впродовж майже ста років Демократична та Республіканська партії домінують у національному політичному житті Америки.

Ця двопартійна система зародилась іще перед ратифікацією Конституції. Але тоді Республіканців називали **Федералістами**, а Демократів — **Анти-Федералістами. Федералісти вимагали міцного федерального уряду, що діяв би згідно з установленою Конституцією; Анти-Федералісти хотіли більше прав окремим стейтам.**

Коли був створений Уряд і було прийнято Конституцію, сформувались і певні партійні лінії. Федералісти під проводом Джорджа Вашінґтона та Олександра Гамільтона об'єднались у партію з міцним центральним урядом із щораз більшими комерційними та діловими інтересами; Анти-Федералісти під проводом Томаса Джеферсона та Джемса Медісона стали партією стейтових прав і аґрарною. Ця друга партія незабаром почала називатись Республіканською, і ця назва трималась близько тридцять років. Її лідер Томас Джеферсон був обраний на президента в 1800 році. Незабаром Федералісти, що поклали багато праці, щоб організувати уряд і зміцнити його, перестали існувати, як партія. Після цього довгий час у новонародженій республіці існувала тільки одна політична партія — Республіканці Джеферсона.

У 1828 році в партії почались розходження. Одні хотіли обмежити силу федерального уряду й стали називати себе Демократичними Республіканцями (пізніше офіційно перейменовані в Демократів), тоді як частина, що стояла за міцний центральний уряд, перетворилась на Національних Республіканців. До перших тринадцятьох стейтів були прилучені нові західні стейти й на виборах того року Демократичні Республіканці обрали Андрю Джексона, людину військову, до уряду. Простий люд — вояки, фабричні робітники й дрібні фармери — почали тоді дуже впливати на політику, і за час, коли Джексон був президентом (1829-1837), американське життя набрало справді демократичних форм.

У 1839 році утворилась нова партія, більше з метою опозиції до Джексонової політики. Вона називалась партією Віґ, подібно до політичної партії в Англії. Порівнюючи її до Національно-Республіканської та інших партій, вона не мала уніфікованої програми, і пізніше, коли проблема рабовласництва почала домінувати в національній політиці, партія Віґ намагалась розв'язати цю проблему компромісовим порядком. Це об'єднало членів партії з Півночі й з Півдня й привело до поразки Віґ'у на користь прибічникам рабовласництва — Демократам під час виборів 1852 року, після чого партія Віґ розпалась. Але деякі рештки її та деякі дрібні партії об'єднались на ґрунті проти рабовласницької програми і створилась нова міцна організація під назвою Республіканської партії. Коли в Демократичній партії стався розлам з приводу питання про рабовласництво на її конвенції 1860 року — напередодні Громадянської війни — обрання республіканського президента було забезпечене. Мабуть нема потреби нагадувати, що першим республіканським президентом був Абрагам Линколн.

Економічна програма республіканців передбачала високі тарифи для розвитку промисловости, удосконалення банкової системи, відведення землі для залізниць, що по Громадянській війні почали посуватися на захід до Тихого Океану, допомогу землею поселенцям. Така програма приваблювала багато важливих груп американців. З цієї, а також з інших причин, всі президенти від 1860 до 1932 року, з двома тільки винятками (Ґровер Клевелянд і Вудро Вільсон), були республіканці.

Довгий період, коли урядували республіканці, дав розвиток теперішній індустріяльній Америці, — розвиток, в якому мільйони іміґрантів брали важливу участь. Америка за цей час стала також світовою потугою.

Під час Першої Світової війни, у виборах 1920 року республіканці виграли завдяки програмі, що відкинула інтернаціоналізм тодішнього президента Вудро Вільсона й сприяла розвиткові приватної ініціятиви. У 1929 році сталась біржова криза, що спричинилась до депресії. Франклін Д. Рузвелт, що обіцяв нації „новий курс", був обраний 1932 року й негайно почав запроваджувати в життя свою програму економічних і соціяльних реформ. Відтоді не було республіканських президентів.

Минулими роками прийшло до виявлення багато спільного між Республіканською та Демократичною партіями та багато розходжень поміж членами кожної партії. Це дало привід одному з істориків партії сказати, що ці дві великі партії фактично не політичні партії в звичайному розумінні, а власне це дві фракції одної — Американської — партії, і що кожна фракція якнайкраще відповідає пересічному американцеві. Він питає, чи демократична система не виграє на тому, коли люди вибиратимуть між двома кандидатами, а не між двома протилежними філософіями уряду. З другого боку, є люди, які гадають, що гострі розходження всередині кожної партії можуть привести до нового удосконалення партійного будівництва.

Проте, є одне твердження, на якому сходяться більшість американців: ця двопартійна система, не зважаючи на свої хиби, дала країні авторитетний і відповідальний уряд, і треба сподіватися буде воно так і надалі.

Петро Голубенко

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ

13 травня 1933 року покінчив своє життя самогубством Микола Хвильовий.

Ім'я Хвильового — це ім'я одного з найвидатніших представників нової української літератури. З іменем Хвильового нерозривно пов'язане українське національне відродження після революції 1917-20-х років. Хвильовий був не лише талановитим письменником, але й видатним публіцистом — ідейним виразником української національної інтеліґенції — і прагнень українського народу до своєї державної незалежности.

Творчість Миколи Хвильового і його трагічна смерть відбивають велику трагедію українського народу під владою большевицької кліки з московського Кремля. Самогубство Хвильового сталося в рік страшного голоду на Україні, коли, внаслідок злочинної антинародньої політики большевицької диктатури, вимирали цілі села і гинули мільйони селян. На цей же рік припадає ще більше посилення терору проти української інтеліґенції. Відбуваються численні арешти діячів української культури і українських письменників. Серед арештованих і засланих були також і друзі Хвильового. Було ясно, що й його не мине подібна ж доля. Микола Хвильовий не бачив іншого виходу, як покінчити своє життя самогубством. Замість того, щоб безслідно зникнути в концентраційних таборах Совєтського Союзу чи бути знищеним в підвалах НКВД Хвильовий вкоротив життя своїм пострілом. І цей постріл голосною луною прокотився по Україні. Він пролунав як демонстративний протест проти антинародньої і антиукраїнської політики большевицького Кремля на Україні.

Самогубство Хвильового глибоко і боляче вразило всіх українців. Це була велика втрата української літератури. Крім того в особі Хвильового Україна втратила свого найщирішого непідкупного і відважного речника і патріота. Хвильовий належав до комуністичної партії, але він не був слухняним автоматом большевицької партії, а думаючою і живою людиною, яка турбувалася долею свого народу і сучасним становищем України. За це його плямували „буржуазним націоналістом". Але Хвильовий, устами одного з героїв своїх творів відповідав: „Невже я зайвий чоловік тільки тому, що я безумно люблю Україну?"

Вість про смерть Хвильового швидко поширилась по Україні. З усіх кінців країни до Харкова виїхали делеґації письменників і окремі прихильники Хвильового, щоб узяти участь в похоронах і віддати пошану великому сучасникові. Але з наказу центрального комітету большевицької партії Хвильового поховали так швидко, що багато з тих делеґацій і друзів Хвильового не встигли і не могли взяти участи в похоронах. Так виявились, з одного боку, широка популярність і пошана до Хвильового серед українського суспільства і з другого боку ненависть і боязнь Хвильового в колах большевицької правлячої кліки.

Боротьбу проти Хвильового і хвильовизму започаткував сам Сталін, у листі до своїх партійних виконавців на Україні у квітні 1926 року. З того часу боротьба проти хвильовизму продовжується по сьогоднішній день. Всі твори Хвильового вилучені і знищені. Саме ім'я Хвильового довший час не можна було, навіть, згадувати. Після другої світової війни, коли на Україну був присланий з Москви Каганович, було виявлено знову небезпеку хвильовизму. Про це говорив голова правління Союзу радянських письменників Корнійчук 1947 року, який відзначав, що не зважаючи на те, що „під керівництвом ЦК ВКП(б) і товариша Сталіна большевики України на чолі з тов. Л. М. Кагановичем в 1926-27 р.р. розгромили хвильовизм — бацилі хвильовизму і тепер живуть в середовищі деяких українських літераторів".

Перед кожним сучасником постає питання: що ж це таке „хвильовизм"? Які ідеї і думки висловлював Хвильовий у своїх творах?

Микола Хвильовий є типовою постаттю передової частини українського суспільства і представником того покоління, яке сформувалося і брало активну участь в революції 1917-20 р.р. на Україні. Багато автобіографічних рис Хвильового є в образі Карамазова з роману „Вальдшнепи" Хвильового. „Карамазова захопила революція своїм соціяльним розмахом, своїми соціяльними ідеалами, що їх вона поставила на своєму прапорі. В ім'я цих ідеалів він ішов на смерть і пішов би, висловлюючись його стилем, на тисячу смертей. Але як мусів себе почувати Дмитрій Карамазов, коли він, попавши в так зване „соціялістичне" оточення, побачив, що з розмаху нічого не вийшло і що його комуністична партія по-тихесеньку та по-малесеньку перетворюється на звичайного собі „собірателя землі руської", а лозунги 17 року стали фарисейством і матеріялом для спекуляції". В цьому ж романі Микола Хвильовий виводить тип російського комуніста, старого члена партії, якого автор характеризує такими словами героїні Аглаї: „Та це ж той самий руський інтеліґент-інтернаціоналіст, який з охотою говорить про самовизна-

(Закінчення на стор. 3.)

Василь Витвицький

Капеля Бандуристів і ми

Проходить уже третій рік від дня приїзду Капелі Бандуристів в Америку. За той час здобуто певний досвід не тільки мистецького характеру, але й — сказати б — теренового. Сьогодні знаємо, що надії надмірних оптимістів не сповнилися. Але не сповнились і пророцтва песимістів, мовляв, бандуристи протримаються в Америці не довше одного року. Капеля Бандуристів втримується вже повні три роки і саме під цю пору влаштовує свої концерти з частинно оновленою програмою. Правда на цей рік влаштовуються тільки недалекі виїзди з „випадової бази" — Дітройту, але на майбутнє Капеля плянує вирушати знову в ширші концертові поїздки. І саме здійснення цього пляну Капелі залежить у великій мірі від нашого громадянства.

Чим досі утримувалася Капеля при життю, як сталося, що не зважаючи на величезні труднощі вона не перестала існувати?

Наші бандуристи, вийшовши з самого серця України, з Полтави, почувають на собі усю вагу того великого завдання, яке на них поклала поневолена батьківщина. Вони свідомі, що їхня справа більша за ремесло, а в дечому ширша навіть за саме мистецтво, що вони носії історичних традицій давніх кобзарів — бандуристів, „божих людей" — як їх називав Тарас Шевченко. Наші бандуристи добре пам'ятають про знищення злочинною большевицькою владою своїх товаришів — бандуристів, а між ними й основоположників і керівників самої Капелі: Гната Хоткевича, В. Кабачка, Балацького.

З організаційного боку дуже придатним показалися основи самоврядування в Капелі, з їх виборними управами, контрольними органами і Загальними Зборами. З цього погляду в Капелі віджили неначе давні січові козацькі традиції. І саме дякуючи самоуправній організації вдалося Капелі перебороти не одну внутрішню трудність, а також зробити початок для створення фонду, який, якщо ширші кола його підтримають, зробить матеріяльні основи Капелі на майбутнє тривкішими. На моральній і організаційній силі Капелі розбилися безслідно усякі зовнішні спроби роблені з метою пришити їй якунебудь групову, чи партійну латку. Капеля була і залишиться цінністю цілого українського суспільства.

Та саме прийшов час, коли з'ясування відносин між нашим громадянством і Капелею Бандуристів є необхідне. Очевидно, Капеля не є єдина важна і пекуча справа нашого культурного життя, все таки під цей мент вона є чи не справою „число один". Посвята, розмах і енергія, які великі не були б, у надмірно важких обставинах вичерпаються. Без нового припливу, без більшої підтримки з боку свого оточення, навіть наша — на диво живуча — Капеля Бандуристів перестане існувати. І замість того, щоби аж тоді жалувати за втратою, варто тепер знімати розмову про те, чи і як можна небезпеці протидіяти.

Наша Капеля має скрізь в Америці і Канаді своїх друзів і прихильників, відвідувачів кожної її імпрези й жертводавців її фонду. Але чому їх кількість все таки ще не така велика? Це ж повинно бути справою кожного з нас, щоби передовсім виступи й поїздки Капелі зустрічалися з найбільшою увагою й теплотою. Чому наші низові товариства й організації не кладуть собі за одне з своїх завдань підтримати наші важніші культурні починання, в тому й працю бандуристів?

У загально-громадському маштабі виникає потреба точного з'ясування основ, на яких може спиратися відношення між громадянством і мистецькими колами. Наші мистці гостро відчувають брак саме такого ясного поставлення справи. Коли йде про Капелю, то тут у початках зробила дещо Мішіґенська Ліґа в Дітройті, але це мало обмежене і місцеве значення. Важно було б знати, хто має цікавитись найважливішими справами нашої культури в цілій Америці. Треба ясного і авторитетного вияснення, чи Український Конґресовий Комітет вже тепер включає їх в коло своїх справ, чи ні. Дуже важлива постава нашої преси, яка поза самим вміщуванням оголошень і рецензій, могла б сповнити ролю посередника, а декуди і виховника. Взяти хочби такий вкорінений тут погляд, що концерт це неначе той пересічний фільм, на який другий раз дивитися не варто. „Я вже їх раз бачив" — кажуть. Це щось таке, якби ми закликали когось подивитись, як гарно сходить сонце, а нам відповіли: „Дякуємо, ми вже бачили минулого року".

Саме за поміччю преси можливо було б поширити переконання, що усім нам треба що деякий час зачерпнути свіжих сил і оновлення при джерелі нашої пісні, голосної та правдивої „як Господа слово". Що передовсім нам самим існування капелі потрібне, що необхідне воно для наших дітей і що — врешті — помічним воно може бути у наших зв'язках з чужим світом.

У справі дальшого існування Капелі ще не вичерпано усіх можливостей, які при певному спрямуванні могла б дати давна й нова наша іміґрація. Ми можливо ще замало старалися донести до найширших кол наших людей зрозуміння для суспільних функцій мистецтва, а кобзарського мистецтва у першу чергу. Не використано ще теж усіх доріг, що могли б вести до американських слухачів. Поки цього не зробимо, наше сумління в питанню „бути, чи не бути" Капелі Бандуристів не буде чисте.

ОЛЕНА ЗВИЧАЙНА

МАЛІ РАДОЩІ

(Уривок з повісти)

(1)

Чи могли бути з мого боку будьякі заперечення? Зразу ж таки, після закінчення роботи, я поспішив до трамвайної зупинки, але до трамвая я не всідав, бо виглядав маленьку, сіроокy.

Річ в тім, що сьогодні Маруся, зустрівши мене під час роботи в темній закрутині коридора, сказала, що я їй потрібний, і що зустрінемось коло трамвайної зупинки пів четвертої. Оскільки жадних оголошень про загальні збори не було, ніщо не стояло нам на перешкоді.

Купаючись в теплому промінні ласкавого осіннього сонця, а повільним кроком відмірював взад і вперед невеличкий простір плятформи напроти зупинки, не звертаючи ніякої уваги на комашняну метушню коло трамваїв. Кожен раз, дійшовши краю плятформи, я насторожено вдивлявся, оминаючи поглядом майданчик, в далечінь тої вулиці, звідки мала з'явитись маленька.

При особі Марусі я вже протягом років сумлінно виконував ролю вуйка-порадника, хоч я зовсім не був її родичем. — „Певно, — щось сталося", — подумав я. — „Але що? Нещастя, яке пів року тому всім своїм тягарем упало на тендітні Марусині плечі, було невблаганне й незрушиме, мов та скала. Все, що можна було зробити, було вже зроблено: ніякі консультації, ніякі старання з мого боку не могли тої скали зрушити з місця і вона це знала. Отже, очевидно, виникла якась чергова неприємність на службі, і їй потрібна моя порада".

Стоячи з самого краю плятформи, я вдивлявся у шумливу далечінь залюдненої вулиці, і не бачив нічого для себе цікавого. Нервово зиркнув на годинника, який демонстративно виставив на майданчику своє кругле, як повний місяць, обличчя і, гордо тримаючи його над метушливим людським натовпом, безсторонньо-ритмічно відмірював хвилини, що не повернуться назад ніколи. О, як же повільно минали вони для мене! І я зовсім не думав тоді про те, що є мільйони людей, для яких ці ж таки хвилини минають занадто швидко!

Я постановив не позирати більше на годинника (цур йому, пек) і приготовивсь уже повернутись спиною до метушливої вулиці, щоб знову відміряти простір плятформи перед зупинкою, коли раптом вирину̀ла маленька жіноча постать у чорному і рішуче попрямувала через майданчик до мене.

В чорному, дуже скромному костюмі, в чорному фетровому капелюшку, що трошки звисав їй з лівого боку на личко, особливо підкреслюючи молочну білявість і лагідну шляхетність її рис, маленька, щупленька і звинна вона зразу ж таки прикувала до себе всю мою увагу. Я бачив лише її на майданчику і більше нікого й нічого.

— Сьогодні мені ніяких консультацій від вас непотрібно.

Очі мої, напевно, відбили схвильовані радісні знаки запитання: вона захотіла мене бачити, зовсім не маючи потреби в моїх консультаціях. Це чудово!

— Річ в тім, — спокійно-діловим тоном продовжувала Маруся, — що моя тітка має сьогодні обскубувати яблука в своєму садочку, ну і не може ж вона сама це зробити. Треба якось допомогти старенькій.

Я з захопленням погодивсь, що допомогти старенькій дійсно треба. Я заклопотано розпитував, чи має тітка драбину й гачки для здіймання яблук. Я красномовно запевняв Марусю, що беру на себе відповідальність обскубати всі тітчині яблука без жодної для них шкоди, бо вмію лазити по деревах і ні одному яблучку не дам упасти додолу. Хіба, може, якесь червиве впаде, але червивому ж туди й дорога.

— Я теж умію лазити по деревах, — повільно вимовила Маруся, замріяно дивлячись кудись поверх людських голів своїми сірими, широко розкритими й ніби трошки здивованими очима.

Це її маленьке і, на перший погляд, не дуже цікаве зауваження, нагадало нам обом надто багато: її дитинство, старий, обнесений високим тином сад, її покійного тата, мого старшого друга й наставника в політичних і громадських справах, мою молодість.

Минуле майнуло над нами своїм владним крилом. Розсипаючи в соняшнім повітрі блискучі перлини дрібного, сріблисто-бадьорого дзенькоту, на майданчику з'явився потрібний нам трамвай і став перед плятформою, пропонуючи нам свої послуги. Це обірвало нитку щойно навіяних спогадів, бо, щоб користуватися послугами трамвая в четвертій годині, треба було всідати „з боєм".

В трамваї були тоді дуже тісно, і наша розмова не могла відновитись. Ми стояли в проході, спресовані людськими тілами з усіх боків, і на кожній зупинці нас штурхали, тиснули й лаяли. В центрі міста нам пощастило, нарешті, стати набік. Але натовп нових пасажирів так притиснув Марусю до мене, що я ледве стримував своє розбурхане бажання охопити всю її маленьку постать своїми руками, охоронити її від тиску чужих, брутальних тіл, або просто схопити й заховати її маленьку й щупленьку до своєї внутрішньої кишені, захистити її полою плаща і так везти, щоб назовні визирав лише чорний дашок звисаючого на личко фетрового капелюшка та неслухняне пасмочко легкого як дим, темно-русявого волосся.

Глянув на неї: стоїть маленька, вся зщулившись і притиснувшись боками до моєї високої незграбної постаті; голівка майже лежить у мене на грудях, а вона лагідно всміхається до мене очима, ніби заспокоює, мовляв, нічого, якось уже мусимо перетерпіти ту біду, це ж бо не триватиме довго.

Це дійсно тривало зовсім недовго, бо друга зупинка після центра принесла відчутливе зменшення тиску, а після третьої ми вже мали сидячі місця під вікном. Трамвай швидко чесав до крайньої зупинки далекого передмістя. Крізь відчинене вікно я бачив сонце. Сонце четвертої години погідного дня золотої осени, яке сьогодні світило саме для мене. Маруся сиділа на лавці напроти мене теж під самим вікном, але сонце не досягало її обличчя, бо дашок капелюшка звисав саме з того боку, звідки світило сонце.

Вона чомусь дуже уважно дивилась на мене, — так, ніби з цікавістю розглядала моє обличчя і при цьому щось думала. За пів року, саме з того часу, як притиснула її незрушима скала великого горя, вона засвоїла собі нову звичку: часто мовчати, зануриввшись в себе. Я до цього звик і не ображався. Я вмів шанувати її мовчанку.

Я теж мовчав, бо мені було так несподівано хороше, так затишно й мило, як не бувало ніколи раніш. Я дивився то на сонце ласкаво-тепле й ніжно-пестливе, неначе кохана жінка, то на кохану жінку, засумовано-ніжну й величаво спокійну, неначе осіннє сонце.

А трамвай чесав все вперед; його ритмічне погойдування заколихувало моє тіло, і ніжний загріток повільно огортав мою душу.

Лише наближаючись до останньої зупинки, я раптом схаменувся: „А може Маруся так пильно розглядає моє освітлене сонцем обличчя саме тому, що яскраве проміння з суворою невблаганністю судді підкреслює мої зморшки коло очей, коло рота, на чолі? Ця думка підлою гадючкою вкусила мене, і сховалась, бо на останній зупинці Маруся, мило й лагідно глянула мені в очі, сказала:

— Ходім швиденько, бо тітка ж чекає!

„Ні, ні! Які там зморшки?" — подумав я. — „І хіба їх у мене багато? Коло очей їх майже зовсім не видно; хіба на чолі? .. Але хотів би я знати, хто їх на чолі не має?

(Продовження буде).

Проф. **Яр. Рудницький**, Вінніпеґ.

ДОБРИЙ ПОЧАТОК

ДО ПОЯВИ НОВОГО ТИЖНЕВОГО ВИДАННЯ „СВОБОДИ"

Число українських літературно-мистецьких періодиків на еміграції заступлених такими виданнями, як „Україна" (Париж), Київ (Филаделфія), Нові Дні (Торонто), Пороги (Буенос Айрес) та ін., збільшилося в 1952 р. новим виданням, а саме „недільною Свободою", окремим літературно-мистецьким додатком до щоденника „Свободи", що його видає Український Народний Союз в Америці. Тоді як усі названі періодики, це або піврічники, двомісячники, а в найкращому випадку місячники, новий журнал появляється кожного тижня й тим він не тільки не конкурує з попередніми, але навпаки, успішно заповнює прогалину в нашому культурному житті, яка досі ще не була заповнена.

В зв'язку з отією тижневою появою новий тижневик повинен мати на першому пляні актуальні проблеми нашого культурного життя, багато нових і свіжих вісток із поля літератури, науки, мистецтва й культури та врешті повинен — у відміну до місячників, річників, і ін. періодиків, приносити розмірно багато новинок із духового життя передусім українського народу, а теж і інших націй, зокрема тих, де нам доводиться жити.

В загальному треба признати, що недільна „Свобода" тематично вив'язується з цих завдань. Отак у першому числі, що вийшло з датою 2 березня, відмічено 100-річчя М. Гоголя (що припадало на 3. 3. 1952), з нагоди Шевченкивих роковин присвячено окреме число Шевченкіяні (ч. 2 й наступні), в половині березня відмічено перші роковини смерти пок. Президента УВАН, проф. Д. Дорошенка, присвячено належну увагу мистецькій виставі в Ню Йорку й т. д. Всі ці статті відбивають актуальні проблеми наших днів і властне в такому виданні, як недільна „Свобода", вони повинні знайти своє відзеркалення.

Слабше стояла в перших числах справа літературно - мистецьких новин. Правда, тут і там появлялися на сторінках „Свободи" деякі інформації з культурно-мистецького й наукового життя, досить добре і вдало ведеться відділ рецензій, що живо реаґує на нові появи в літературно - науковому світі, одначе якогось систематичного відділу — хроніки культурного життя покищо в журналі немає. Тимто ми думаємо, що черговим кроком до поліпшення змісту цього потрібного видання буде введення систематичної хроніки культурно-наукового життя, отже відмічування всіх отих (хай і дрібних) викладів, імпрез, вистав, видань, тощо, на які таке багате наше теперішнє життя. Теж треба б завести окремий розділ „українікі", зн. огляд усього того, що появляється (статтями, чи окремими виданнями) про українську культуру в чужих, а передусім в англійській мові.

Щодо багатства матеріялу, то, здається, цей тижневик удосконалився в порівнанні до перших чисел набитих довгими статтями, що тим самим зумовлювали малу кількість матеріялу. Новіші числа приносять досить багато різнородних статтей і цим вони що раз цікавіші. Треба радіти, що журнал, — не вважаючи на все, зокрема на всякі вісті про Японію, вежу в Пізі, радар у риби й тим под. — має виразний українознавчий характер. В цьому й велика заслуга редакції під проводом С. Гординського та В. Чапленка.

З авторів, що взяли участь у першій десятці цього тижневика, треба відмітити: Л. Білецького, П. Голубенка, С. Гординського, Д. Гуменну, Є. Онацького, С. Демидчука, Ф. Дудка, Л. Луцева, М. Струтинську, Р. Смаль-Стоцького, М. Чубатого, А. Рудницького, П. Ковалева й ін.

Наприкінці треба відмітити зразкову форму видання (добрий папір, гарні оригінальні й численні ілюстрації), а передусім прекрасну, чисту й багату літературну мову, якою редаґоване це видання. Правда, тут і там редакція не придержується загально-принятих устійнень мовно-правописного характеру, напр ЗДА зам. США й т. п., але це дрібні відхили. В загальному мова й стиль журналу на висоті й можуть послужити за зразок для багатьох інших періодиків на еміґрації. Справді, велика приємність узяти в руки цей журнал. Тимто, думаємо, він власне своєю якістю не тільки що втримається, але й заповнить собі тривке місце в культурному процесі українства в діяспорі.

МИКОЛА ХВИЛЬОВИЙ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

чення націй ... тільки не тих, що входять у Радянський Союз, який і досі думає, що українська культура існує ... як австрійська інтриґа ... Словом, це саме той інтернаціоналіст, який під своїм космополітизмом ховає звичайнісінький собі зоологічний націоналізм". Хвильовий нещадно й відважно розкриває імперіялістично-колоніяльну суть большевицької „національної політики" на Україні і бичує непослідовність і крутійство большевицької партії в національному питанні. У статті „Україна чи Малоросія" Хвильовий писав: „Коли якась нація виявляє свою волю на протязі віків до виявлення свого організму як державної одиниці, тоді всякі спроби так чи інакше затримати природній процес, вносять елемент хаосу у світовий загально-історичний процес". Далі Хвильовий стверджує: „Оскільки українська нація кілька століть шукала свого визволення, остільки ми розцінюємо це, як непереможне її бажання виявити й вичерпати своє національне офарблення". А звертаючись до партії Хвильовий писав: „Треба бути послідовним: або ми визнаємо національне відродження, або ні. Коли визнаємо, то й робимо відповідні висновки". Хвильовий рішуче виступив проти спроб „змазувати самостійність України порожнім псевдо-марксизмом", а також відзначав шкоду культурного епігонства, яке поширене на Україні. З цього приводу він писав: „Без російського дириґента наш культурник не мислить за себе. Він здібний тільки малпувати. Він ніяк не може зрозуміти, що нація тільки тоді зможе культурно виявити себе, коли найде їй одній властивий шлях розвитку".

Ідея відродження молодої української нації цілком полонила Миколу Хвильового і він став ідейний виразником українського національного відродження 20-х років. В процесі українського відродження Хвильовий відчув молодий проґресивний фактор, який виходив на історичну арену і першим став у боротьбі з московсько-большевицьким мракобіссям і реакцією тоталітарного режиму. Хвильовий перший ствердив під совєтами ворожість большевизму національному відродженню поневолених народів і великодержавний імперіялістичний характер політики кремлівських володарів. В його творах уперше занотовано антинародний характер большевицького режиму, у якому наступив новий клясовий поділ на пануючу упривілейовану касту партійних бюрократів з одного боку і на пригноблену терором безправну народну масу, яка перебуває у тяжких злиднях. Хвильовий з усією своєю щирістю і відвагою відстоював право індивідуальности на вільну творчість, — незалежну від цензури і наказів партії. В цілому своєму комплексі проблеми й ідеї, що їх зачепив Хвильовий у своїх творах, є важливі не лише для України, а для всього людства, а смерть Хвильового переростає рямки трагедії одиниці. Це трагедія цілого українського народу, яка тепер загрожує всьому вільному світові і вільнолюбному людству. І в цьому є непроминаюче значення творчости Хвильового.

Українські прав. владики висвятили румунського єпископа

З консисторії УПЦеркви, в ЗДА повідомляють:

„В неділю 27 квітня б. р., в румунській православній церкві в Филаделфії, Па., відбулася єпископська хіротонія преосв. Єпископа **Валер'яна Тріфи**, обраного Собором Румунської Православної Церкви в Америці на становище вікарного єпископа тієї Церкви.

Чин хіротонії довершили Митрополит Іоан, та архиєпископи Мстислав і Геннадій. Хіротонія відбулася при чисельній участи українського і румунського духовенства та в присутності маси вірних.

Цю церковну урочистість треба вважати за визначну історичну подію та за акт взаємного зрозуміння і щирої допомоги, з якою прийшла Ієрархія Української Православної Церкви в ЗДА Румунській Православній Церкві в Америці в тяжку хвилину її існування.

Румунська Православна Церква в Америці об'єднує понад 40 парафій в ЗДА і Канаді. До 1939 року на чолі її стояв єпископ Полікарп Моруска, що підлягав румунському патріярхові в Букарешті. В 1939 р. єпископ Полікарп поїхав відвідати Румунію, де й застала його війна, яка в своїх наслідках принесла Румунії московсько-комуністичне поневолення..

Спроби самого єп. Полікарпа, а пізніше й Консисторії Румун. Прав. Церкви в Америці, приспішити, вже після закінчення війни, поворот єпископа до своєї єпархії в ЗДА — не дали наслідків. Цьому спротивився комуністичний уряд в Букарешті і румунськей патріярх Юстин'ян, який становище патріярха обняв уже за комуністичної влади в Румунії. Цей патріярх, пояснюючи неможливість повороту єп. Полікарпа до ЗДА ніби його затяжною хворобою, призначає в 1947 р. на мєце єп. Полікарпа в ЗДА єпископа Антіпу Ніку з Румунії. Одначе, цей єпископ до ЗДА не прибув, бо провід Румун. Прав. Церкви в Америці відмовився прийняти єпископа призначеного церковною владою, що перебуває під контролею комуністичного уряду Румунії.

Тоді знаходиться група 4-ох священиків і 6-ох мирян, які відбувають в таємниці перед рештою Церкви „епархіяльний з'їзд" в Дітройті (12 червня 1950 р.), на якому вибирають пароха з Акрон, Огайо о. Андрея Молодована кандидатом на єпископа для православних румунів в ЗДА. Одразу ж, після цього з'їзду, в великій таємниці й при допомозі румунської комуністичної амбасади, висилають свого кандидата літаком, через Канаду, до Букарешту, де його патріярх Юстин'ян негайно висвячує на єпископа для прав. румунів в ЗДА. Не минуло і двох тижнів від „з'їзду" в Дітройт, як єпископ Андрей Молодован повернувшись до ЗДА й одразу пред'явив свої права на цілу Румунську Православну Церкву в Америці та на її масток.

Цьому спротивилась Консисторія Румун. Прав. Церкви. Щоб рятувати Церкву перед зазіханнями з-поза залізної аслони, Консисторія скликала Надзвичайний Собор Церкви, який і відбувся 1—4 липня 1951 року в Шикаґо в ЗДА. На цьому Соборі була представлена абсолютна більшість румунських прав. парафій з ЗДА і Канади. Цей Собор рішив вийти з-під канонічної юрисдикції румунського патріярха Юстин'яна й однодушно постановив створити, з своїх парафій в ЗДА і Канаді, автокефальну Румунську Православну Церкву в Америці. Собор одночасно постановив, що правлячим єпископом Церкви і надалі залишається поневолений єпископ Полікарп Моруска, а на вікарія-помішника йому обрав доктора теології і філософії Віорела Тріфу. Чартер, незалежної від румунського патріярха Церкви, підписало 95% духовенства і румунських прав. парафій в ЗДА і Канаді, а Консисторія одразу перевела судову реєстрацію цього акту, та розпочала заходи в справі хіротонії д-ра В. Тріфи на єпископа.

У цій справі, Консисторія Рум. Прав. Церкви в першу чергу звернулася до Царгородського патріярха Атенагороса, але останній повідомив свого екзарха в ЗДА архиєпископа Михаїла, що з огляду на його становище Вселенського патріярха, яке вимагає контакту з московським і румунським патріярхами, він не може прихильно полагодити справу єпископської хіротонії д-ра В. Тріфи й доручив архиєп. Михаїлові порадити румунам в ЗДА удатися з цією справою да Американсько-Російської Митрополії в ЗДА (на чолі митрополит Леонтів), яка, мовляв, є незалежною в своєму управлінні від Московської патріярхії.

Після довших переговорів, ця Американсько - Російська Митрополія згодилася уділити єпископську хіротонію д-р В. Тріфі, поставивши, одначе, за умову, що Румунська Церква в Америці буде підлягати юрисдикції згаданої митрополії, буде давати звіти з життя Румун. Церкви та буде реґулярно платити Американсько-Російській Митрополії певну визначену річно суму грошей. Консисторія Румун. Прав. Церкви змушена була пристати на такі умови, бо її заходи перед іншими церквами (сирійці) теж не мали успіху.

Хіротонію д-ра В. Тріфи визначено було на кінець листопада 1951 р., але, кілька днів перед самою хіротонією, Американсько-Російська Митрополія несподівано відкликала свою згоду на хіротонію єпископа для Румунської Православної Церкви в Америці. На це несподіване рішення вплинула телеграма патріярха Юстин'яна з Букарешту до Митрополита Леонтія. Становище Румунського патріярха підтримав московський патріярх Олексій, а обидва вони загрозили єпископату Американсько-Російської митрополії в ЗДА, що відлучать від Вселенської Православної Церкви тих єпископів, що візьмуть участь в хіротонії єпископа для Румунської Церкви, бо це буде однозначне з втручанням у внутрішні справи Румунської патріярхії.

Такий несподіваний обоорт справи змусив Консисторію Рум. Церкви шукати допомоги і зрозуміння серед тих Православних Церков, що звільнили себе вже цілковито з-під будьяких впливів Москви і її сателітів. Таке зрозуміння вони одразу знайшли в Українській Православній Церкві в ЗДА, Церква-Мати якої, тридцять років тому, рівнож надаремне стукала до дверей інших Прав. Церков, просячи їх допомогти відродити український православний єпископат. Собор Єпископів УП Церкви в ЗДА і Консисторія, після всебічного обговорення цього прохання й перевірки особи самого кандидата на єпископа, постановили прийти Румунській Православній Церкві в Америці з братньою і безкорисною допомогою, цілковито вшановуючи внутрішню незалежність (автокефальність) Румунської Православної Церкви в ЗДА.

Одначе, на шляху до здійснення цього рішення несподівано почали рости різні труднощі, що їх творили відпоручники Румунської патріярхії в ЗДА, яких і на цей раз підтримувала румунська комуністична амбасада. Метою цих сфер було — за всяку ціну не допустити до хіротонії д-ра В. Тріфи в єпископа. Для цього темні сили старалися втягнути в цю справу американську публічну опінію, закидаючи д-рові В. Тріфі націзм, антисемітизм, а навіть участь в жидівських погромах.

Одночасно, до Консисторії УП Церкви в ЗДА, на протязі двох останніх тижнів перед хіротонією, щодня було по кільканадцять телефонів, через які невідомі люне тільки, що шантажували, обіцюючи великі гроші, але й грозили кров'ю. До цієї акції долучився і сам Румунський патріярх Юстин'ян, яктий 24 квітня надіслав владикам Митрополитові Іоаннові і Архиєпископові Мстиславу ідентичні змістом телеграми, в яких грозив обом владикам, що наколи вони довершать хіротонію над д-ром В. Тріфою, тоді він (патріярх) зажадає від Вселенської Православної Церкви усунення обох владик з їх єпископських становищ.

Та на цьому не був кінець заходів тих, що бажали допомогти Румунському патріярхові. Ці люди, 25 квітня, два дні перед самою хіротонією внесли до повітового суду в Филаделфії прохання, щоб суддя заборонив українським єпископам довершити акт хіротонії. Одначе і цей крок не мав успіху, бо, як оказалося, жадання відпоручників представника румунського патріярха — єп. Андрея Молодована, було нелегальне, а — що головне — суперечне з Консистуцією ЗДА, яка забезпечує своїм громадянам повну свободу релігії.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ЧАС НАШИХ ІМПРЕЗ

Широкі громадські кола з радістю прийняли були вістку, що окремий комітет буде дбати про те, щоб того самого дня не було надто багато імпрез і в той спосіб влаштовувані імпрези тішитимуться більшим успіхом великого числа глядачів і слухачів, які зможуть бути присутніми на вартісних імпрезах. Але, на жаль, бачимо, що тепер, здається, не діє цей Координаційний Комітет і знову в одному дні накопичується аж кілька поважніших імпрез і на цьому терплять і ті товариства, що влаштовують імпрези і громадянство, що не може бути одночасно аж на кількох імпрезах.

Та й ще одну справу хотіли б ми заторкнути в цьому нашому листі. Деякі товариства визначають початок імпрез трохи запізно, бо на 8 годину вечора, і то ще на неділю. Коли візьметься до уваги, що переважаюча більшість присутніх на імпрезі мусить в понеділок вранці вставати до праці, то їм пізні імпрези дуже невигідні, гони вже коло десятої години зиркають на годинника і, або залишають залю перед кінцем імпрези, або сидять мов на вогні, бо їх мучить думка, що невиспані підуть в понеділок до праці.

І програма наших імпрез часто надто велика. Ось, на знаменитій програмі „Літературного Ярмарку", що його влаштував „Літературно-Мистецький Клюб" у Ню Йорку, нараховувала я аж 25 пунктів програми, а деякі її пункти тривали більше, як 15 хвилин. Наслідком такого перевантаження програми багато глядачів могли бути вдома аж після півночі... А чергового дня вони мусіли зриватися невиспані до праці.

Чи не можна б подбати про те, щоб імпрези не накопичувалися в одному дні, щоб їх зачинали не надто пізно та щоб їхні програми тривали найдовше півтори години.

Це вийшло б на користь організаторам імпрез, а також і учасникам, які з насолодою могли б сприймати окремі точки програми та знайти на них те конечне духове відпруження, якого завжди шукають люди праці.

Олександра Кінцанка.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

СТАЛІНСЬКІ ЛАВРЕАТИ „УКРАЇНСЬКОЇ" НАУКИ —

Елпідифор Анемподистович Кіріллов, професор Одеського державного університету. Цього лавреата в „Рад. Укр." представляє другий кандидат на лавреата — В. Федосєєв, доцент, заступник директора науково-дослідного інститут фізики Одеського університету, другого лавреата Івана Івановича Нефедова з Харкова в тій же газеті представляє О. Ігнат'єв — начальник харківського інституту інженерів транспорту, кандидат технічних наук, лавреат сталінської премії.

Єремягін в Станіславові, Якушев, Пантелєєв, Малишев у Львові, Кіріллови, Федосєєви в Одесі, Нефедови, Ігнат'єви в Харкові, Давідови в Києві, Держимордови по політчастині в сільських МТС — таке нині обличчя „національної соціялістичної України", такі кадри з під знаку КП(б)У", на *які у нас на еміграції політично орієнтуються „рідні революційні демократи" які в „сучасних українських вістях"* цілі простирала відводять для захвалювання „проґресивного господарства" і „скромно" *промовчують про те, як на* Україні йде „українізація" кадрів „з під знаку КП(б)У".

На Україні становиться з кожним днем для кожної людини, на кожному кроці ясним, на шкурі власній *відчутим* — **колхозник, раб українець, господар, пан — москаль.**

УКРАЇНСЬКА ВИШИВКА

Зоповіджені вже давно Весняні Вечорниці ОУЖ, що мали б показати нашим молодим, як можна застосувати нашу вишивку на модерній сукні, а також і те, як має вигляди справжня, стилева українська вишивка — мають таки відбутися в суботу 17 травня, в Бетговен Голлі.

Зрозуміло, що кожна пані і панна дбайливо зберігає секрет того, як саме вона хоче одягнутися на цей баль, яку блюзку, яку суконку, яку вишивку вона приготувала. Але сорока з плоту доносить нам, що дехто шиє собі спеціяльну нову суконку за паризьким журналом, а дехто так просто гаптує самостійний „дезайн", самостійний зразок сукні, що була б не тільки застосуванням вишивки, але й своїм кроєм — стилево-українська. Знову ж таки, дехто, купивши готові сукні — вишиває по них наші веселі взірчики, тимчасом як інші, крохмалять і прасують свої блюзки.

Зрозуміло, що не всі будуть у вишиваних сукнях чи блюзках. Багато з нашої молоді, що придбали собі гарні балові сукні, схотять покрасуватися в них. Але приклад інших, живі моделі, веселі і розбавлені — можуть не одну гарну думку викликати, не одну ідею викресати в молодих голівках, які ще не знають теоретично як воно має бути, але інтуїтивно мають той органічний потяг до барви і краси, який характерний для нашого народу.

А пізніше, маючи вже готову суконку, ми завжди зможемо піти в ній на студентські сходини в американському каледжі, поміж американське товариство і мати за пару долярів більший успіх і викликати більше зацікавлення до нашої сукні, ніж коли б вона коштувала сотку. А разом з тим, мо б показали тим, що не знають про Україну, які скарби краси ця Україна має, яка давня її культура, і при тому мали б нагоду розповісти і про ту чорну годину, що її Україна переживає зараз.

Л. І.

Повідомлення ДОБРУСУ

В зв'язку з тим, що деякі українські часописи, слідом за провокаційними писаннями продажних комуністично-московських рептильок в Америці поширюють обурливі наклепи на колишніх керівників осіб ДОБРУС-у пп. К. Туркала, Ю. Дивнича, И. Гірняка й інших з метою компромітації їх, вважаємо своїм обов'язком довести цим до відома українського громадянства наступне:

1. Відхід пп. Туркала, Дивнича, Гірняка й інших від активної керівної роботи в ДОБРУС-і стався з причини розходження поглядів цих осіб з поглядами більшости членства ДОБРУ-у виключно з питаннях ведення внутрішньо-організаційних та формально-ділових справ ДОБРУС-у.

В засаднично-політичних, зокрема ж національно-політичних питаннях між названими особами й більшістю членів ДОБРУС-у жадних розходжень не було й не має.

2. Не зважаючи на відхід названих осіб від роботи в ДОБРУС-і і не зважаючи також на наші особисті з ними розходження, ми заявляємо, що діяльність цих відомих і заслужених українських діячів та бувших в'язнів совєтських тюрем і концтаборів, як в ДОБРУС-і так і поза ДОБРУС-ом, була і є цілковито згідна з національно - визвольними самостійницькими позиціями ДОБРУС-у і всього організованого українського громадянства на еміґрації. Зокрема ж їхня національна гідність у відношенні до головного ворога України — російського імперіялізму — є поза всяким сумнівом.

3. Звертаємо увагу громадянства на те, що раніш в поданому спеціяльному Комунікаті Головної Управи ДОБРУС-у осуджувалась шкідлива для інтересів ДОБРУС-у тенденція колишніх керівників „Східньо-Етропейського Фонду" і створеного ним „Допомогового Бюро", але зовсім не малось на увазі будьякого закиду в „зраді української справи" згаданих осіб із колишнього керівництва ДОБРУС-у.

4. Подаючи це до відома громадянства, щазом з цим висловлюємо свій рішучий протест проти безвідповідальних писань і очорнювання нею згаданих заслужених українських діячів, бо це діє шкідливо для інтересів української національної спільноти. При цьому висловлюємо своє співчуття колишнім керівним особам ДОБРУС-у, *які морально потерпіли* від наклепників.

Василь І. Гришко, голова ДОБРУС-у; **Михайло Саливон**, голова філії ДОБРУС-у в Ню Йорку; **Григорій Затовський**, член Головної Управи ДОБРУС-у; **Дементій Мельник**, член Головної Управи ДОБРУС-у; **Іван Несенюк**, член Ради ДОБРУС-у.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Українська молодь Кобзареві.

Хоч у Дітройті були цього року два Шевченківські святкування, то заповіджений вечір учнів Доповняльної Школи Українознавство для вшанування пам'яті нашого Кобзаря знайшов доволі широкий відгомін серед деяких кол дітройтської громади. Шкільні концерти чи святкування в честь Великого Тараса все мали запевнений успіх. У них публіка менше знаходила мистецьких пописів, але захоплювалася радше нефальшованою щирістю молодих сердець, що глибоко перейналися поетововим полум'яним словом.

Так і було на Шевченківському святі учнів школи українознавства, що відбулося 13 квітня ц. р.

Свято відкрив коротким словом управитель школи, д-р Мирон Дольницький, вітаючи гостей та знайомлючи їх із працею самої школи. Він просив приявних не ставити до учнів зависокої мірки в оцінці виконання програми, бо в часі чотирьох шкільних годин у тиждень годі доказати чуда. Зате варта звернути увагу на те, як діти інтерпретують Поетове слово та з якою набожністю його вимовляють.

Заповітом у виконанні всіх учнів школи (84 дітей!) зачалася властива програма. Було видно, що публіка слухала з великою увагою єтільки разів чуті слова і, здавалося, глибше розуміла Поетову волю. Зчерги діти початкового курсу зложили китицю квітів перед портретом Кобзаря, обіцяючи вірно виконувати Його Заповіт. Замість традиційної промови, в якій звичайно промовець намагається все сказати про Шевченка, учні середнього курсу виконали монтаж із Шевченкових творів, пов'язаний в одну цілість ляпідарними прозовими поясненнями. Так щасливо склалося, що виконавцями цієї точки програми були діти з усіх українських земель, а між ними дві дівчинки, роджені вже в Америці. Добре відомі Шевченкові слова „...хто матір забуває, того Бог карає...", виголошені з великою експресією Дарцею Барбиш (тут роджена!) викликали в багатьох приявних різні рефлексії.

Потім пішли дальші точки програми одна краща від другої. Монтаж з історичних творів Шевченка п. н. „Із днів минулої слави" в укладі п. Романа Татарського й у виконанні учнів старшого курсу переніс слухачів у дні кривавої нашої слави, про які сам поет каже: „Сумно, страшно, а згадаєш — серце усміхнеться". Дуже тепло прийняла публіка монтаж із ліричних творів поета п. н. „Хвилини творчости" „Думи мої", „І досі сниться", „Свою Україну любіть"). Виконавця цього монтажу учня Ігоря Шалауту нагародили приявні рясними оплесками. Інсценізація поеми „Розрита могила" нагадала нам незавидне сучасне положення України.

Треба згадати й про вокально-музичну частину свята. Участь старшого курсу Ігор Іваницький відограв на фортепіяні М. Лисенка „Народню пісню", а шкільний хор відспівав на закінчення пісню до слів Шевченка „Реве та стогне". Приємну несподіванку зробили слухачам Галя і Ярема Пісаруки (брат і сестра) двома піснями: „Садок вишневий" і „Де Дніпро наш котить хвилі". Цей симпатичний дует зібрав найбільше похвал.

Свято закінчилося піснею-молитвою „Боже, вислухай благання", відспіваною учнями й усіми приявними.

Може декому буде дивно читати цей допис, такий скупий на прізвища виконавців. Але чи ж можна вмістити в короткому дописі 84 прізвища? А програму вечора виконували всі учні школи і ті, що виступали на сцені, і ті що збившися гуртками перед рампою, повторяли кожне слово, почуття із сцени, тримтячи за успіх цілости.

Треба теж признати учителям рацію, що вони не випустили на сцену солістів для попису, але заставили цілі кляси брати участь у виконанні поодиноких точок програми. Цим осягнено подвійну мету: майже всбі учні засвоїли собі найважніші відомості про Шевченка й вивчили напам'ять основні його твори, а крім цього дано учням змогу привикати до спільних виступів і співвідповідальности за успіх спільного діла.

Пишучи про це святкування, не можна не згадати й того факту, що чистий дохід вирішено передати на допомогу єдиній українській гімназії в Німеччині, в таборі в Шляйсгаймі б. Мюнхену. Цих 50 долярів (такий був чистий дохід з вечора) не велика сума, але це, що українські діти почуваються до обов'язку допомогти своїм ровесникам учитися в рідній школі, має кольосальне значіння.

Не можна замовчати й того, що на цьому шкільному святі було рішуче замало публіки, й слушно на самому початку підкреслив управитель школи. Не було видно на залі провідних громадян, що нераз нарікають на скору денаціоналізацію нашої молоді, але поцікавитись її працею чи підтримати цю молодь у доброму почині не мають часу, зайняті „важнішими справами". На жаль, не прийшли навіть усі батьки подивитись на свято своїх дітей. А велика шкода, бо це учнівське святкування Шевченкових роковин було варте того, щоб його побачило більше людей.

Варто теж сказати декілька слів про саму школу українознавства. Вона має вже вироблену марку в Дітройті — Схід завдяки свому дворічному існуванню. Ще в жовтні 1950 р. гурток батьків, переконавшись, що їхні діти не мають де вчитися рідної мови зорганізував цю школу українознавства. Спершу записалося 22 дітей, але згодом це число помітно зростало. Перший рік навчання закінчила школа з 52-ма дітьми. Це був безперечно неабиякий успіх. У першому році вчило троє учителів: п. Володимир Павлусевич, д-р Мирон Дольницький і п-ні Іванна Кучер.

На початку біжучого року записалося до школи 64 дітей, а сьогодні число записаних перейшло цифру сто. Пересічна фреквенція 85 дітей. Впарі з тим треба було збільшити число учительських сил. На місце п. В. Павлусевича, що відіхав із Дітройту, прийшов п. Іван Сточанський, а як четверта сила прийшла п-ні Марія Гарасевич. Управителем школи є д-р М. Дольницький.

Наука відбувається, як і минулого року, щосуботи від години 2. до 5. пополудні, разом 4 шкільні години тижнево. **Спроби учителів і батьківського комітету збільшити число шкільних годин не дали покищо бажаного успіху головно** через велике розпорошення учнів та через брак власного засобу транспорту. Навчальний матеріял: українська мова, література, історія й географія України й вибрані питання з історії української культури.

Національне виховання молоді в осередку уваги учителів. Школа постійно відзначує гутірками і внутрішніми святкуваннями важливіші дати українського історичного календаря. Учні беруть участь у загально-громадських обходах і святкуваннях (Базар, Крути, Січневі роковини й інші), а оце власними силами влаштували під кожним оглядом вдалий вечір у Шевченкові роковини.

Найближчі пляни школи: зорганізувати циклі доповідей з українознавства для позашкільної молоді й старшого громадянства. До цього є вже вироблена програма, є прелеґенти, є приміщення, але нема малої дрібнички... нема тільки охочих слухачів.

Якщо розвиток школи піде тим самим шляхом, що й досі, то вона незабаром стане найповажнішим надбанням нашого громадського життя в східній частині Дітройту. А це у великій мірі заслуга голови батьківського комітету інж. Д. Березовського і його співробітників.

Петро Кореняк.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „Свобода".

На Народний Фонд на 1951 Рік Зложили:

(ЛИСТА ч. 47 — по день 1. березня 1952.)

КАЛІФОРНІЯ:

Лос Анджелес: По $10: о. Петро Маєвський, Іван Тереник.

КОНЕКТИКАТ:

Ню Гейвен: Відділ УКК-ту прибуток із свята Соборности $57.67; по $10: Агафія Бундзяк, Фільомена Дерешівська, Стефан Фіґоль, Іван Гладкий, Богдан Іванів, Іван Куць, Марія Кучма, Лідія Латик, Євген Лукомський, Константин Матвієнко, Михайло Панкевичи, Іван Семенюк, Олена Стрийська-Попель; по $5: Іван Гутникевич, Іван Гузар, Василь Климук, Василь Матвієнко, Мирослав В. Палидович, Стефан Садівський. На коляду жертвували по $5: Осип Березінський, о. А. Борса, Агафія Бундзяк, Степан Фіґоль, Гладкий, Антін Маланчук, Кость Марущак, Микола Салата; по $4: С. Пушкар, Я. Шумило; по $3: В. Добчанський, І. Ґолембйовський, о. П. Гарасимчук, О. Гірняк, І. Голубович, Р. Гижій, О. Яхницький, Р. Карпій, Б. Кунько, К. Пап, О. і Н. Микетей, В. Небелюк, В. Шмата, Б. Снігурович, В. Стрийська-Палидович; по $2.50: М. Беннет, Ф. Гринишин; по $2: М. Бойко, В. Бойко, С. Гриньовська, М. Долей, Л. Дуб, А. і Г. Гіна, В. Гіна, В. Гачкевич, М. Гірняк, В. Гречаник, В Колесняк ,П. Козак, Є. Козюпа, А. Кравчук, Й. Кузів, Кузима, І. Лодинський, д-р О. Лодинський, В. Ложницький, Б. Лисяк, Л. Лисяк, М. Мурин, Я. Палидович, І. Попель, Я. Попель, Й. Прокопович, Л. Рейнарович, А. і А. Рощаковські, К. Стасюк, Б. Стрийський, Д. Шевчук, І. Телюк, інж. Р. Терешневський, І. Вальницький, Е. і Д. Жарські; по $1.50: д-р Р. Харченко, О. Хома, І. і М. Городецькі, М. Лісевич; по $1: В. Антоняк, Безіменний, Ю. Б. Білик, Д. Боднар, М. Хомета, М. Духновський, Дитюк, Й. Дзєкан, М. Федорчук, Я. Герасимович, о. Ю. Гірняк, І. Гутникевич, І. Гузик, М. Юкаш, В. Креховецький, Р. Криницький, В. Лесь, О. Лопушанський, О. Луців, І. Лучинський, Є. Лукомський, М. Мартинюк, Г. Нестор, Д. Пасічна, П. Продський, о. О. Рейнарович, інж. Р. Прондяк, І. Стратичук, А. Сивак, М. Шайдицький, П. Воляник; дрібними $2.50.

Ню Бритен: Андрій Савка $10 (1952 р.).

ІЛИНОЙ:

Шикаґо: Об'єднаний Комітет Української Молоді $61; по $10: Микола Багрій, Стефанія Костів, Петро Куриляк, Павло Кузяк (1952), Алекс. Лось, Андрій Мляк, Роман Онуферко, Василь Понор, Микола Рибка (1952), Антін Шимкович; по $5: Арсеній Гончаренко, Андрій Іванюк; Ю. Присяжнюк $1.

МЕРИЛЕНД:

Балтимор: По $10: Ярослав Ханенко, Іван Ільчишин, Михайло Смоляк; по $5: Василь Будько, Михайло Хома, Антін Лукіянчук.

Куртіс Бей: По $10: Ярослав Боднарчук, Михайло Кец, Григорій Костів, Відділ Укр. Конґр. Комітету.

МАСАЧУСЕТС:

Спринґфилд: Петро Вабій $10.

МІШІҐЕН:

Дітройт: По $10: Тома Чуник, Петро Мікула.

Міннеаполіс: Никола Прегар $25 (1952р.); Роман Король $5 (1952р.)

МІЗУРІ:

Ст. Джозеф: Д-р Юрій Свищук $10.

Ст. Луї: По $10: Василь Лоґуш, Николай Парк (1952р.)

НЮ ДЖЕЗІ:

Бауид Брук: Микола Куликівський $5 (1952р.)

Картерет: Українська Православна Парафія св. Дмитрія $50 (чл. вкл. до УКК-ту), Василь Хомут $20 (1951 і 1952 р.р.); о. Іван Гундяк $10.

Клифтон: Петро Шарий $10.

Гарфилд: По $10: Марія Ратушна, Ольга Ратушна, Михайло Ратушний.

Джерзі Сіти: К. Малін $2.

Менвил: На коляду жертвували: По $3: Д. Федорак, О. Смішкевич; по $2: Ю. Ясіновський, В. Ясіновський, С. Мельничук, о. М. Михайлів,В . Стек, М. Захарко; по $1: М. Буковецький, Д. Федорців, М. Ґабер, І. Іванів, В. Лаба, Набатенська, А. Олійник, М. Рудяк, П. Воробій.

Милстоун: На коляду: Й. Геречка $3; по $1: П. Березняк, І. Гнідь.

Нюарк: В. Качмар коляда $1.

Ню Бронсвик: Павлина Талан $5.

Нешанік: А. Нагірний коляда $2.

Пассейк: По $10: Мирослав Безушко, Михайло Бреждень, Мирослав Качала, Луця Карпук, Максим Коцур, Іван Командант, Осип Купринець, Іван Лучечко, Михайло Пальцан, Іван Паниця (1952р.), Ярослав Петрик, Василь Ших, Михайло Вітик.

Петерсон: Т-во ім. Шевченка (64 Відділ УНСоюзу) чл. вкл. до УККту $25.

Рарітен: Коляда: С. Свіченюк $2; П. Попадюк $1.

Сомервил: Коляда: Андрій Гладій $5; В. Довгий $1.

НЮ ЙОРК:

Обори: Відділ Україн. Конґрес. Комітету — частина коляди $150; Іван Плита $10.

Бруклин: По $10: Володимир Ґорчак, Катерина Стефанович, Роман Стефанович; М. Свістон $1.

Боффало: По $10: Степан Валюта, ООЧСУ (22. Відд.); о. Іван Жук $5.

Коговз: Марія Зачка $10 (1952); Павло Зачка $5.

Гемпстед: Яків Гончарів $10.

Джексон Гайтс: Максим Савицький $10.

Ню Йорк Сіті: Україн. Правосл. Церква св. Володимира збірка в часі похорону Ол. Коваля $47.50; по $10: Петро Гевко (1952), Стефан Ярух, Дмитро Костишин (1952), Богдан Мельник, Михайло Попович, Стелля Попович; Б. Саванин $1.

Рачестер: По $10: Микола Єйна, Осип Комарницький (1952).

Сиракюз: Велич $25; по $10: Григорій Базар (1952), В. Бундзяк, Михайло Даля, Андрій Дусишин, Андрій Димора, Осип Ґешева, Василь Ґузеляк, Іван Галиборіза, Андрій Гірняк, Стефан Град, Павло Гриник, Е. Гусак, Іван Гусак, Михайло Іванчик, Антін Яворський (1952), Ф. Кальчук, Юліян Копко, Ярослав Коваль, Іван Кравчук, М. Кравчук, Ол. Куник, Ярослав Луцишин, Петро Лудишин, Теодор Лучишин, Іван Маловецький, Маріян Наконечний, Дмитро Опар, Віктор Осухівський, Микола Павлів, Омелян Підцерковний, Петро Пилипишин, Іван Рись, о. Богдан Смик, О. Спуна, Ярослав Трач, Володимир Ваґа, Осип Вертишин; по $5: Андрій Ґузеляк, Василь Гриник, Дмитро Гуменюк, Іван Кіцак, Василь Коряк, Михайло Костик, Антін Костишин, Марія Кучер, о. Маріян Кучер, Ілля Лущак, Ілько Мазучик, К. Мличар, Осип Морозяк, Ілля Намісняк, Михайло Пастушенчин, Микола Проскуренко, В. Русинко, В. Росусек, Гавриїл Туркевич, Іван Тимчій; по $3: Д. Матвійчук, В. Рощак.

НОРТ ДАКОТА:

Вішек: Д-р Ф. Ґутовський $10 (1952 р.).

ОГАЙО:

Бартон: В. Кондревич $2.

Лорейн: По $10: Теодор Козопас (1952), Михайло Купчик.

Сейлим: Іван Олійник $10.

Гемтремк: Семен і Софія Гулявські $10 (1952р.)

Нюберрі: Д-р М. Міщенко $10 (1952)

(Продовження буде)

Національний Даток пересилайте:
Ukrainian Congress Committe of America,
P. O. Box 721, Church St. Annex
New York 7, N. Y.

ФЛОРИДА ВІДСВЯТКУВАЛА „ЦИТРУСОВИЙ ТИЖДЕНЬ" РЕКОРДОВИМ ЗБОРОМ ЦИТРУСІВ

Майямі, Флорида. — Флорида знана з багатих врожаїв цитрусів: помаранчів, цитрин, ґрейпфрутів тощо. Національна Цитрусова Дорадча Комісія, для відзначення цього багатства стейту, влаштовує щороку цитрусовий тиждень, під час якого, відбувається посилений збір овочів. Цей рік відзначився особливо великими успіхами в цій ділянці, поскільки Флорида потрапила приготовити 112 мільйонів пачок цитрусів, — помаранчів і ґрейпфрутів. — Флорида має спеціяльний рід помаранч, званий „валенсія". Вони принадні тому, що не мають зерняток і дуже соковиті.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ДЖЕРЗІ СІТІ, Н. ДЖ. — Товариство Укр. Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в цю середу, 14. травня в У. Н. Домі при Фліт вул., в годині 7.30 вечором. Проситься всіх прибути, бо є важні справи до полагодження, як теж буде вибір делеґата на Конґрес УКК. Довгуючі члени хай вирівнають свої вкладки, бо будуть суспендовані. — За Уряд: В. Кушнір, секр.

ТАРЗАН, ч. 2828. Поворот до життя.

„Шість капель плину з цієї пляшечки", сказав Отаму, „приверне Робертові Варрікові силу життя".

Обережно, капля за каплею, Отаму відмірював дорогоцінний плин.

Дбайливо відставляючи пляшечку з слоневої кости, Отаму закрив щілину в кружку.

Незабаром задрижали Варрікові повіки. Він віддихнув повільно і глибоко. Відкрив свої очі і роздивлявся кругом, як розбуджений із сну.